

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, másfél
íven. ~ Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-
évre 7 korona. ~ Egyes szám ára 30 fillér. ~

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium;
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Meghalt a király.

Majd hetven évig tartó uralkodás után november 21-én este örök
álmra hunyta le szeméit Első Ferenc József Magyarország apostoli
királya.

Véres volt a föld, melynek urává lett, mikor trónját elfoglalta és
véres most is, mikor megtér elődeihez. Közben gyász gyász után sza-
kadtt reá s nehéz elképzelni is, mint bírta el lelke a sok kemény próbát,
melyen kora ifjúságától késő agg koráig át kellett mennie.

Hogy mégis bírta, hogy mégis mindvégig mintája maradt a köte-
lesség teljesítésnek, hogy mégis hű, nyugodt, szelíd és jó maradt: fényes
bizonyossága személyes rendkívüli kiválóságának.

Életében nem győztük eléggé magasztalni. Megragadtunk minden
alkalmat, hogy földi embernek megadható minden tisztelettel körülvegyük
a legalkotmányosabbnak nevezett magyar királyt, ki évszázadok óta először
talált igazán meleg otthont a magyar nemzet minden fiának szívében.

És most, hogy elvesztettük, érezzük, hogy nem magasztaltuk, nem
dicsőítettük még sem eléggé. Most, hogy meghalt, tudjuk csak igazán,
mily rendkívüli érték volt, kit elvesztettünk. Nagyobb, hatalmasabb, fé-
nyesebb, elragadóbb lehet nála. De ő bölcs volt, lelkében erős volt s
megérdemelte, hogy népei ragaszkodása széppé tegye hosszú életét.

Bármilyen agg korban, mindig korai szörnyű csapásként szakadt reánk
Ferenc József királyunk halála. Kivált most, a világégés borzalmai között.

Am ne zúgolódjunk a Gondviselés ellen. Adjunk hálát Istennek,
hogy a bölcs és jó királyt magyar nemzetünk új fejlődésének korában
olyan hosszú időn át megtartotta s imádkozzunk, hogy az a nyájas arcú
ifjú, ki most helyébe lép: a szenvedésektől, csapásoktól megkímélve,
boldogan, dicsően haladhasson tovább azon az úton, melyen mindenkor
áldott elődje járt.

Egyházkerületi közgyűlés.

Egyházkerületi közgyűlést megnyitó imádság
1916 november 22.

Életnek és halálnak Ura! Memyei édes Atyánk! Mélységes gyászban sereglettünk össze előtted. Szívünket megszorítottad a fájdalommal; elménket megbénítottad a veszteséggel. Mikor azt akartuk mondani egymásnak, hogy békesség, imé nagy hirtelenséggel csapás és szomorúság jöttek el hozzánk. Elvetted Uram a fejünk igazi koronáját, koporsóba tetted trónjáról fejedelmünket, aki nekünk nagy volt, mert igazságunkat megértette, békességünket munkálta és nem zárta el tőlünk, ami hasznunkra való volt. Magyar református Sionunknak is sok nyomorúsággal és szenvedéssel sötét múltját ő általa, az ő megértő atyai szíve, igazságos lelke által engeszteltted ki. Gyászunkban, bánatunkban, fejedelmi atyánk ravatala felett is hálát adunk. Uram te néked, hogy addad és idáig is megtartottad őt nekünk.

Hálát adunk egyébként is te néked, hogy elkezdetted megmutatni nekünk a te nagyságodat és hatalmas kezedet. Bizony nincsen olyan erő mennyen és földön, amely cselekedhetnék a te cselekedeteid és hatalmad szerint. Avagy nem a világ legnagyobb

hatalmasságai tusakodnak-e vesztünkre ellenünk és nem szégyenülnek-e meg a te paizsod előtt, amelyet védelmünkre ragadtál elő? Avagy lehetne-e bölcsesség, tudomány, fegyver, egység és szövetkezés, amely elfordíthatná a te szabadító karodat, mikor mentességünkre felemeled?

Nagy vagy te, Uram minden erőiddel és cselekedeteiddel egybe. Nagy és hatalmas, jó és kegyelmes, igaz és szent minden tanácsaidban és végezéseidben. Járulunk azért te hozzád nagy alázatossággal, bizodalommal és erős reménységgel még a mostani világháborúságok, égrengések és földindulások, hegyomlások és fundamentomdölések idején is. A sok próbáltatásban is érezzük rajtunk a te felmagasztalásod lehelletét. Avagy nem felmagasztalás-e, amikor eljöttél, hogy válassz mibennünk népet más nemzetségek közül kísértésekkel, jelekkel, csudákkal, haddal, hatalmas kézzel, kinyújtott karral és nagy rettenetességek által, amiképen cselekedted ezt mi érettünk: magyar hazánkért s benne magyar református egyházunkért.

Bizunk, Uram most is, bizunk ezután is, mint eddig mindig te benned. Reménységünk egyedül te benned vagyon. Ne engedd megszegyenülni családunkozással.

Ha a habok csapdosása s a szélvész zúgása nem

Tárca

Őszi ének.

*Megint csak tél lesz nemsokára,
Leszállt a dér a sok virágra,
Fogy a szín, illat szaporán.
Búcsúzik a levél az ágtól,
Az ág is meghajolva gyászol:
„Ne még, ne hagyj itt oly korán“.*

*S e nagy búsongó elmulásban
Mégis mily édes újulás van,
Valami szent, megnyugtató.
Koporsóban mosolyg az Élet!
Így rendelé az égi végzet:
A bölcs, a jó Mindenható.*

*A fecske, gólya költözöben
Fészékét köszönti elmenőben:
„Tavasszal újra megjövök“,
E szívszorító változásban
Nincsen halál, csak változás van
S a benne fénylő lét örök.*

*Én Istenem, jó vagy te hozzánk,
Kezed letörli könnyes orcánk,
Szerelmed áldó napsugár;*

*Lehajlás esdeklő szavunkra,
Virágot hintegetsz útunkra,
Hogy elfeledjük: ránk mi vár.*

*Kétségeinket messze űzöd,
Szívünket hittel egybe jűzöd
S tanítgatod szelídeden. —
Ne fájjon úgy majd az az óra,
Ha el kell mennünk nyugovóra...
A sírban is tavasz legyen.*

Baja Mihály.

Az új lengyel királyság.¹

Igen tisztelt Közönség!
Kedves Fialat Barátaim!

A most elhangzott elnöki megnyitó híven kifejezte azt a mélységes hálát és kegyeletet, amellyel a sokszor félreértett, sokat szenvedett magyar nemzet az őt megértő, védelmező, igazságos királynéja emléke iránt viseltetik.

A boldog emlékezetű királyné igazságszeretetével összefér, sőt egyenesen abból folyik, hogy az

¹ A debreczeni m. kir. tudományegyetem ifjúságának Egyetemi Kör-e által Erzsébet királyné emlékezetére tartott ünnepélyén mondott beszéd.

tudta is eddig kétségbe esett kiáltásra venni a szánkat, re kísérsd Uram tovább gyarló erőnket. Vidd el fejünk felől a veszedelmeket, a vérontásnak szörnyű kútfejét rekeszd el; a haragot szégyenítsd meg, ostromozd meg a törvényed ellen tusakodó hatalmasságokat. Az evangéliom diadalát vidd teljességre a világon s eme te művednek szentelj szolgálivá itt mindnyájunkat, hogy lehessünk méltók a te dolgaiddal foglalatoskodásra olyan hit által, amit a szeretet cselekedetei bizonyítanak. Ámen.

Gróf Degenfeld József főgondnok elnöki megnyitó beszéde 1916 november 22-én.

a) délelőtt.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Meghatottan és szomorú szívvel jelentem be azon óriás csapást, mely hazánkat, egyházunkat, mindnyájunkat ért. Dicsőségesen uralkodott, közszeretetnek örvendő, bölcs, agg királyunk: Ferenc József Őfelsége tegnap estve mindnyájunk bánatára meghalt.

E nagy csapás, bár Őfelsége az emberi kor legutolsó éveit élte, váratlanul ért bennünket; mert hisz Őfelsége azon sok bajjal, melytől őt a sors hosszú életén keresztül meg nem kímélte, lettek legyen azok

egyetemi ifjúság emlékének megünneplését összeköti egy nagy történelmi igazság diadaianak, a szabad lengyel királyság felállításának ünneplésével.

Sajnos, ezen esemény méltatására felkért kollégám, Bernolák Nándor, váratlanul könnytelen volt elútni; ezért az ő eszmegazdag, színes, művészi előadását nekem kell pótolni. Ő bizonyára megrajzolta volna azt a perspektívát, melyet a lengyel királyság visszaállítása Európa jövő életében nyit, nekem, mint historikusnak, találgatni nem szabad; csak a tényekből lehet kiindulnom, csak a manifestumok rövid szövegét szabad tekintenem, a várható politikai hatások tárgyalását kizárva, csak a pusztán tényben fellelhető történelmi igazságot tehetem tanulmány tárgyává.

Ez a történelmi igazság nem meglepő, nem most felfedezésre váró újdonság, de mégis annyira tanulságos, reánk magyarokra annyira megnyugtató, hogy érdemes mellette egy pillanatra megállani, annak egy rövid előadást szentelni.

A történelem tanúsága szerint csak kétféle nép pusztulhat el: amelyik előregedett, mintegy végelgyöngülésre jutott és amelyik súlyos belső bajokban, betegségben szenved.

Az 1772-ben felosztott Lengyelország az utóbbi kategóriába tartozik: belehalt önsébeibe, melyeket önmaga okozott, amelyeket gyógyítani módjában

testiek vagy érzelmiek, mindenkor könnyen megküzdött; másrészt pedig azoknak, kiket szeretünk, kikhez törhellen hűséggel ragaszkodunk, elmúlását nem tudjuk, nem akarjuk elképzelni.

De ember volt ő is és a minden élők útján neki is el kellett mennie.

Indítványozom, méltóztassanak mélyeséges gyászunknak és részvétünknek a miniszterelnök úrhoz intézendő táviratunkban kifejezést adni s a miniszterelnök urat felkérni, hogy részvétünket az illetékes legfelsőbb helyen tolmácsolni szíveskedjék.

Mután a gyász legelső perceiben egyikünk sem lehet azon helyzetben, hogy más komoly ügyekkel foglalkozzék, de hogy szívbéli gyászunknak ez által is kifejezést adjunk, méltóztassanak közgyűlésünk érdemleges tárgyalásait a mainap délelőttjéről elhalasztani.

A közgyűlés megnyitását és a tárgyalásokat a mai nap délutáni 2 órájára tűzöm ki.

b) délután.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Tisztelettel üdvözlöm a közgyűlés megjelent tagjait.

A közgyűlést tulajdonképen már délelőtt megnyitottam volt, azonban tekintve azon nagy csapást,

állott volna, de rövidlátóan elmulasztott. Mulasztása miatt méltán érte büntetés. Még részvétet sem érdemelt.

Hogy ezen szigorú etikai, historiai álláspontra ellenére szomorú sorsa mégis általános részvétet kellett, megérthető, ha tekintetbe vesszük a még fiatal nép közismert életerejét és azt a gáiad, hallatlan eljárást, mellyel egy szabad állam szent testét feldarabolták és oly nagyhatalmak között felosztották, amelyeknek ereje egyesülésüket, a jövőért való küzdelmüket, sőt nemzeti sajátságaik fenntartását is előreláthatólag lehetlenné tette.

Más államok is elpusztultak; elpusztultak belső betegségben, vagy végelgyöngülésben: pusztulásukban a végső aktus mindig idegen állam erőszaka volt. Az erősebb érvényesülése a legtermészetesebb történelmi tünemény, — sírjuk mellett részvét nélkül haladt el tehát az emberiség: a három hatalmas állam cinikus osztozkodása azonban újdonság volt, mely minden kis államot pusztulással fenyegetett.

Erkölcsei törvény tette tönkre ugyan Lengyelországot, de ezt az erkölcsi törvényt erkölcsitelenség hajította végre.

Ez az oka, hogy a lengyel nemzet sírjára senki sem tudott nyugodtan, részvét és felindulás nélkül tekinteni; ez az oka, hogy a szenvedés egyszerre

mely hazánkat, egyházunkat és mindnyájunkat ért, szinte kegyeletsértésnek találtam volna, hogy másról is szóljak, mint a mindnyájunkat oly nagyon is közlelő érdeklő halálesetről.

Amikor az 1914. évben a nagy világháború megindult, bizonyára egyikünk sem gondolta volna, hogy az évekig eltarthasson. Ime most már a háború harmadik évét éljük és semmi határozott kilátás nincs a békére.

A háború esélyei hónapról-hónapra, hétről-hétre, sőt mondhatnám, napról-napra változnak; mindazonáltal ezidőszerint, hála a nagy Istennek, továbbá vitéz csapatainknak és szövetségeseinknek, ezidőszerint a szerencse inkább a mi fegyvereinknek látszik kedvezni, sőt a legutóbbi időben nagy megnyugvásunkra szolgál, hogy hitszegő szomszádainknak, az oláhoknak, országunk egy értékes része, Erdély ellen intézett támadása vissza lett verve, úgy, hogy ma már mondhatjuk, hogy hazai területen már nincs ellenség.

Mindazonáltal a hosszú háború rengeteg veszteséggel jár úgy emberanyagban, mint vagyonban.

Az osztrák-magyar monarchia hadsapatai közt a mi magyar csapataink s tekintve, hogy a magyarságot tulajdonképen a mi egyházunk hívei képezik nagyrészt, ezen csapatokban szolgáló híveink vitéz-

ségre, megbízhatóságra és kitartásra a legeslegelsők. Ez nekünk dicsőségünkre és büszkeségünkre van. De a dolognak más oldala is van; épen, mert a mi csapataink elsőrendűek, minden fontosabb hadi ténynél első sorban harcolnak, s ezért emberanyagban a miénk a legragyobb veszteség.

A háborúval járó óriási drágaság hazánk egész társadalmára igen nagy súllyal nehezedik. Legjobban vannak sújtva azon honfitársaink, kik állandó fizetésből élnek. Az állam, a törvényhatóságok s más magán- és közintézetek igyekeznek alkalmazottaikon drágasági pótlékokkal segíteni; ezt azonban mi nem tudjuk megtenni, pedig lelkeszi karunk is óriási mértékben érzi a nehéz idők súlyát, különösen pedig azon lelkeszeink, kiknek egyházaik a régi jó időkben a természeti szolgálmányokat készpénz fizetésre változtatták át. Már a múlt évben igyekezett ezen bajon a konventi elnökség segíteni s ezirányban a Kultuszminiszter úrhoz s a hadsegélyző-bizottsághoz fordult. Sikerült is bizonyos összeget ezen célra kieszközölni, mely bár elég tekintélyesnek látszott, tekintettel azok számára, kiknek a segélyhez igényük lehetett, igen is csekélynek bizonyult s csekis azon lelkészek juthattak hozzá, kiket különösebben sújtott a drágaság, s ezek is csak igen minimális összeghez jutottak. Tekintettel az idén nagy mértékben fokozódott

megnemesítette, felemelte, hallatlan erő kifejtésére készítette a végzetét betöltő nemzet fiait.

A lengyel szabadságért folytatott hosszas küzdelmek ismereteseik társadalmunk előtt. Nagyobb rokonszenvet nem váltott ki bennünk semmi külföldi esemény, mint ezek. Jogaiban csorbitott országgyűlésünk fegyveres beavatkozásunkról tanácskozott, költőink róluk irták legszebb verseiket, mert átérték a ledőlt szobor fájdalmát, mélységes fájdalommal viseltettek a dülő csaták után nyugvó hős fiúk iránt. A magyar közönség előtt lelkesülten szavalták ezeket, valamint a magyarra fordított meghatóan fájdalmas lengyel verseket és a legújabb időkig Isten szent oltára előtt térdre hullva együtt imádkoztunk velük: Szabad hazánkat óh add vissza nekünk!...

És a sok ima nem volt hasztalan! Ma két hete ünnepélyesen kihirdették a szabad lengyel királyság, alkotmány és önálló hadsereg feiállítását.

Az a nép, mely a hétéves háború zivatarában, szabad állami életének utolsó felvonása alatt a tétlenségben keresett menedéket és semlegességet, állami méltóságát még annyira sem tudta megőrizni, mint ma Görögország, egy újabb háború zivatarában nyerte vissza önálló állami létét.

A lengyel királyság visszaállítása nem kizárólag kegyelmi aktus. A nagy politikában szoktak ugyan néha erkölcsről, igazságról beszélni, de kizárólag

erkölcsi motivumokból nem cselekszenek. Jele ennek, hogy a németek Ostmarkja, az osztrákok Galiciája nem tartozik az új lengyel királysághoz; ebből pedig onként következik, hogy az oroszok alatt nyugvó, szabadságharcaiban megtisztult, megerősödött lelkű lengyelségtől élet-halálharcukban támogatást remélnék a központi hatalmak.

A szörnyű nagy háború első politikai eseménye a lengyel nemzet régi reményeinek legalább részleges teljesedése lett.

Egy nagy erkölcsi elv, egy nagy történelmi igazság aratott diadalt: amint egy népet csak örvétke tehet tönkre; csak öntudatra ébredése, hagyományainak, ősi erkölceinek ápolása, erkölcsi megnemesülése menthet meg.

Mikért a török hódoltságából az életerős, fiatal balkánállamok sarjadtak ki, úgy váltott le ez igazság nyomán Oroszország testéről a szabad lengyel királyság. Az első nagy megpróbáltatás az orosz szolgaság és lengyel szabadság választóvize lett.

E történelmi tanulság felemelhet minden elhagyott népet. Csak ki kell tartani, csak imádkozni kell mélységes hittel és mindent átható, áldozatra, cselekvésre készítő mélységes érzeléssel: szabad hazánkat, óh, add vissza nekünk!

Rugonfalvi Kiss István.

drágaságra, ugyanezen úthoz fordult a konventi elnökség, hangsúlyozván, hogy a tavalyinál sokkalta nagyobb összegre van szükségünk s ennek folytán igényünk. Válasz ez ügyben eddig nem érkezett.

A háború tanügyünkre is nagyon gátló hatással volt. Egyrészt több tanügyi célra szolgáló épületünk lett hadi és hadegészségügyi célokra lefoglalva, másrészt pedig tanáraink és tanítóink közül sokaknak kellett hadba vonulni, és sokan el is estek. Mindazonáltal igyekeztünk tanintézeteinket a kellő nívón fentartani, s ez, azt hiszem, meglehetősen sikerült is, melyben az itthon maradt tanárok, tanítók, sőt lelkészek is nagy segítségünkre voltak.

De a háborún kívül is vannak veszteségeink.

A legutóbbi napokban elragadta a halál dr. Baksa Lajos konventi előadót, ki egyházkerületünknek is főjegyzője volt. Az elhunyt nagy tevékenységet fejtett ki az egyházi közélet, tulajdonképen az egyházi közigazgatás terén. Értékes munkát fejtett ki az egyházközösségnél, egyházkerületen, az egyetemes konventen, sőt a zsinaton is. Helyén mindeneseire nehéz lesz a pótlás.

Elvesztettük ezenkívül egyházkerületünk nyugalmazott püspöki titkárát, Hajdu Zsigmondot, ki hűvösi éveken keresztül nagy buzgalommal és szorgalommal vezette a püspöki irodát.

Örökítsük meg kegyeletesen ezek emlékezetét jegyzőkönyvünkben.

Most pedig egyházkerületünknek egy igen érdemes tisztviselőjéről kívánok megemlékezni, ki mostanában tölti be tanügyi működésének 40-ik esztendőjét. Ez Dóczy Imre, az egyházkerület középiskolai felügyelője. Igen értékes volt az ő működése mint gimnáziumi tanárnak, mint főgimnáziumi igazgatónak, de hasonlíthatatlanul sokkal értékesebb az ő munkálkodása mint középiskolai felügyelőnek. Az ő vezetése alatt főgimnáziumaink nívója oly magasra emelkedett, hogy ma már alig is tudnánk azokat Dóczy nélkül elképzelni. Hála Istennek, hogy ezen kiváló tisztviselőnk még teljes ép erőben van s ennél fogva remélhetjük, hogy középiskolai tanügyünk élén, melyhez ő is nagyon ragaszkodik és melyet ő is szeret, még hosszú éveken keresztül fog minő felügyelő és vezető működni.

Az 1912. évben tartott konvent elrendelte volt, hogy az 1917. év folyamán zsinatunk legyen. A háborús viszonyok miatt nem igen volt lehetséges a zsinati ügyeket előkészíteni. Most azonban nagyon is kívánatosnak mutatkozik, hogy az 1917. évben, amikor a reformáció 400-ados évfordulóját ünnepeljük, zsinatunk együtt legyen.

Az egyetemes konvent valószínűleg meg fogja kérni a zsinattartási engedélyt Ő felségétől s úgy képelem, hogy a zsinat össze fog ülni, a sürgősebb és nagyobb előkészítés nélkül tárgyalható ügyeket

le fogja tárgyalni, a tulajdonképeni zsinati tárgyak előkészítésére a szakbizottságokat megalakítja, s azután amikor a bizottságok készen lesznek munkájukkal, az elnapolt zsinat ismét összeül és a bizottságok javaslatai alapján a törvények pótlását és módosítását (mert hiszen egészen új törvénykönyv készítését, úgy gondolom, egyikük sem hinné), esetleg más egyéb javaslatokat tárgyalja.

Szükségesnek tartom, hogy a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés már most állapítsa meg a zsinati tagok választásának módozatait; mert hiszen azon változás folytán, hogy a régi 13 egyházmegye helyett most 14 egyházmegye van kerületünkben, a régi választási módozat többé fent nem tartható.

Egyszersmind arra is kérem a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlést, méltóztassék az egyházkerületi elnökséget felhatalmazni, hogy mihelyt a zsinattartási engedélyt megkapjuk, a zsinati tagok választását elrendelhesse.

Most pedig a közgyűlés tagjait még egyszer üdvözölve, a közgyűlést ezennel megnyitom.

Dr. Balczár Dezső püspök üdvözli gróf Degenfeld István főgondnokot 20 éves főgondnoki működése alkalmából.

Méltóságos Gróf! Főgondnok úr! Tisztelt és szeretett Elnöktársam! A mi lelkünket ugyan a Méltóságod nagy és nemes egyéniségéhez fűződő minden gondolat ünnepi ruhába öltözteti s nekünk ugyan ünnep minden pillanat, melyekre nagy érdemeinek időteli szakadatlan tolytonossága s ardasoékai gazdag életfolyama eszik, mégis jól esik az idének egy-egy kiemelkedőbb határkövével sátoros ünnepet tartani.

Jól esik megkülönböztetett hálával gondolni az Istenre, akinek kiváltságoló kegyelme Méltóságodat adta nekünk s Méltóságodra, aki ezt a kegyelmet hűségével, szeretetével, örökké dolgozó erejével, éber gondjával, irányozó bölcsességével, fénylő lelke alkotó hatalmával, egész magas lényé és példás élete csudálatos hatásával a mi javunkra szüntelen munkássá tette.

Ilyen áhítatos érzések képezik lelkünkben annak a 20 esztendőnek a visszhangját, amely alatt a tiszántúli egyházkerület Méltóságodat atyjául, vezéréül bírja. Minden erőltetett hozzáadás nélkül megállapíthatjuk, hogy a Méltóságod főgondnoki vezérsége egyházkerületünk életében korszakalkotó. Az alapvető magyar reformátorok idejétől idáig nem volt ennek a kerületnek egy vezére sem, aki a maga egyéniségének fejedelmien nagy vonásait olyan olt-hatatlan tüzzel, olyan mélyen, határozottan és jellegzetesen égette volna bele egyházkerületünk lelkébe, életébe, mint Méltóságod.

Az alkotások megszámlálhatatlan lépcsőiből megépítette magának a megdicsőülés magaslatát s hiába olyan szerény, igény nélküli és egyszerű, mi fejedelmi ruhában látjuk és koronával a fején.

Lelki nagysága előtt meghajtjuk magunkat s azután még mélyebbre borulunk az Isten előtt, kérve, esdve és könyörögve, hogy Méltóságodnak csodálatosan nagy erejét és gazdagon áldásos életét az évek hosszú sorára tartsa meg mi nekünk. Méltóságod pedig őrizze meg irántunk való szeretetét, amely nélkül nagyon-nagyon szegények, árvák és elhagyottak volnánk.

Gróf Degenfeld József főgondnok úr a püspök úr üdvözlésére meghatottan válaszolván megemlékezett arról, hogy ő immár 46 év óta működik egyházi téren. 1870-ben ugyanis egyházkerületi aljegyző lett, 1876-ban pedig a nagykárolyi egyházmegye tanácsbírája majd 1883-ban kerületünk tanácsbírája, amely idő óta állandóan tagja kerületünk közgyűlésének. Mindig örömmel, odaadással és hűséggel teljesítette tisztét és őszinte köszönettel tartozik egyházkerületünk iránt, hogy alkalmat adott neki egyháza szolgálatára. Ünnepelesen kinyilatkoztatta azt is, hogy ezután is készséggel fogja munkálni egyházunk javát és tanügyünk felvirágoztatását még erőinek megfeszítésével is.

Egyház

Egyházkerületünk őszi közgyűlése.

Búsongó érzések közt, fájdalomtól elfogott szívvel gyülekeztek a november 22-re hirdett közgyűlési tagok a kollégiumi tanácskozó díszteremben. Egyetlen gondolatunk, minden eszmélkedésünk áldott jó királyunk szomorú halála volt. A bús érzéseket nemesen fokozta az a magasröptű ima, mely püspök urunk ajkairól megihletődött, szomorúan, nagy búsongással elhangzott. Az imádság elrebegése után főgondnok urunk jelentette be azt a mélységes gyász esetet, mely minden magyar honfi lelkét sötét fájdalommal tölti el. Úgy a püspöki imádságot, mint a főgondnoki beszédet lapunk más helyén közöljük. A főgondnok indítványára a gyűlés felfüggesztette az ülést, folytatását délutáni két órára halasztotta, de előbb fájdalmának kifejezését illetékes helyre leendő juttatás kérése mellett táviratilag közölte gróf Tisza István miniszterelnökkel.

Délután 1/21 órakor az új főgimnáziumi tanács-teremben Dóczy Imre középiskolai felügyelő üdvözlésére gyűltek össze a volt tanítványok, tanártársak s közgyűlési tagok abból az alkalomból, hogy tanügyi áldásos működése 40-ik évét elérte. Az egykori tanítványok nevében püspök urunk tartalmas, lendületes, művészi remek beszédben tolmácsolta a tisztelők érzelmeit, szeretetét, háláját. Majd dr. Lencz Géza

egyetemi tanár, kollégiumi igazgató szónoki hévvel meleg érzésektől áthatottan köszöntötte a volt tanártársak nevében. Végül Nagy Elek kir. tanácsos, hajdunánási gimnáziumi igazgató méltatta tartalmas üdvözlő beszédben a felügyelő hatósága alá tartozó egyházkerületi középiskolák s azok tanárainak nevében a Dóczy Imre kiváló érdemeit. A beszédek elhangzása után az ünnepeit felügyelő megindult hangon válaszolt az üdvözlőkre s köszönte meg a szeretet kellemes, lekötelező megnyilatkozását.

Délután vette kezdetét 2 órakor a tulajdonképeni közgyűlés, melyet a közelebbi idők fontosabb eseményeire visszatekintő beszéddel gróf Degenfeld József főgondnok úr nyitott meg.

Ezután püspök urunk állott fel, s abból az alkalomból, hogy főgondnok urunk ezen a díszes álláson immár a 20-ik évet töltötte be, ékes szavakban üdvözölte őt a maga és a közgyűlés nevében. Közgyűlésünk minden tagja mélységesen átérezte a beszéd hatása alatt azt a hálát, mellyel a Gondviselésnek örökké adása marad azért a kegyelméért, hogy nekünk gróf Degenfeld Józsefet főgondnokunkul adta s két évtizeden át kiváló helyén nekünk megtartotta. Lelkes eljenzésben s tapsban tört ki az őszinte szeretet és tisztelet érzése a közgyűlés részéről a püspök választékos üdvözlő beszédének elhangzása után, melyre főgondnok urunk megindult hangon válaszolt. Visszatekintett a református egyház szolgálatában töltött időkre; az ő munkálkodása ezen a téren immár 46 éves. Igéri, hogy míg az Úr kegyelme engedi, továbbra is hű fia, gyámoltója kíván tenni magyar református egyházunknak.

A tagok számonvétele után (tiz tag mentette ki elmaradását, a megjelentek száma 94) a szavazathontással megbízott küldöttség számolt be a megüritült egyházkerületi világi tanácsbírószagra beadott presbiteriumi szavazások eredményéről. Az összes szavazatok, igen szórványos és kevés kivétellel, amint azt lapunkban már korábban is jeleztük, Márk Endre magyar királyi udvari tanácsosra estek, aki a közgyűlés felhívására a hivatali esküt le is tette. Állásában püspök urunk találó szavakban üdvözölte az új tanácsbíró, ki viszontválaszában kijelentette, hogy azt az osztatlan bizalmat, mely őt a tanácsbírószagra emelte, nem is annyira a maga érdemeinek, mint inkább annak az állásnak szereti tulajdonítani, melyet Debreczen szabad királyi városában, mint polgármester elfoglalt. Programot nem mond, egész élete nyitott könyv, haladni fog ezentúl is egyháza és hazája ügyeinek buzgó szolgálatában erőről-erőre, nyereségről-nyereségre. A közgyűlés nemcsak nagy örömmel ünnepelte az új tanácsbíró, de jól eső érzés töltötte el a választás ilyen szerencsés eredménye melyből egyházunkra csak fény, haladás, boldogulás árad.

Közélet

Emlékezés a „Tükörcserepek” írójáról.

Porrá zúzódta a „tükörcserepek”. Az élet sok kedves, derűs, visszás, ferde, fonák sugara hiába vetülnek a fénye-lelkevesztett porra. Benyeli e sugarakat mohón, de vissza nem veri, hogy világosságot, meleget vigyen homályosabb és hidegebb lelkekbe, hogy nézvéen látnának, látván éreznének s érzéseik nyomán tette buzdulnának.

Papp László meghalt! Hogy ki volt? — Ne adjuk hírül senkinek. Ti, akik tíz—tizenöt éve az alma mater keblén éltétek ifjúságotok feltetszett reggelét, jól ismertétek őt. Van-e csak egy is, kinél a rávonatkozó ismeret nem egy iett volna az ő szeretésével?! Kik egykor, még nem is olyan régen az ő pajzán nagyzólassal pápaságnak titulált széniora idején mint apró s apróbb szentek foglaltatok helyet a „collegiumi szent hierarchiá”-ban, kell-e tinektek mondani, hogy vonjatok fátyolt, sötét gyászos lepelt a múltba néző lélekből az ő nevének említésénél előtörő derűre, hahogy halljátok: Papp Lacink nincs többé! S ti Elsass földjén szerteszéledt „Wilhelmitaner”-ek, kik a „frei, froh, fromm” hármasszóval öltétek eovkor ott messze Strassburgban, a sokat vívott s ma is égő revanche vággyal vitatott „Wunderschöne Stadt”-ban kebletekre a sok semesteru ven magyar diákot, zengő ajkáról magyar nótát lestetek s tanultatok is el: kell-e felhívni hosszas megokolással titeket búsulásra, ha tudjátok már: „a Lácsi” elnémult, kötődő kedve nincs, nem is lesz soha, magyar voltát büszkén valló, egyben-másban különb voltotok elismerésén okulásra, tette buzdult szíve porladoz.

Kik kézbe vették „tükörcserepeit”, nemes lelkén átszűrt fényét, hevületét életszemléletének: nem érzitek, nem veszitek-e észre magatöktől is, hogy néminemű árny borult lelkeitekre s az elmulás fájó, hűvös búsongása is megilleti az összezúzódott tükörcserepek zaján?!

S ha ti, ebben az életben azért a másikért tusakodó, férfiakká nőtt egykori ifjú pajtásai távolban-közelben, és ti, akikkel, ha másképp nem, látó lelkének e lap keretében közölt megfigyelései, gondolatai s buzdításai révén kedves ismerős volt; a veszteség méltó bánatával fűzitek emlékeztetek koszorúját legmélyebben sujtott kedvesei, özvegye s árvái koszorúja mellé: minden hiúságtól ment, hittel, szeretettel mindig teljes lelke nem csalódik bennetek. Hisz egyebet nem várt, minthogy akikkel valaha is együtt küzdött, örült, akiknek világolt, kiket aranyos kedélye s áldott kihült szíve egykor melegített, azonos

érzéssel legyenek öhozzá s az ő kedveséhez, melyet ő érezett mindenkor irántuk, mely túlhat a síron és erősebb a halálnál, mert az örök Isten legvalóbb lénye. És ez a szeretet.

A szeretet Istene legyen velünk s veled, kedves jó Lacink! Krisztusod keresztjét alázattal hordozott testsátorod véges értelmünk ítélete szerint korán összeomlott.

Nemes lelked velítő tüköre, emberszerető szíved összetört; de őt magát — hisszük — odaméltóztatta az Úr, kinek hívséggel szolgáltál, ahol nem tükör által látsz, hanem tiszta szíved boldogságára szimrőlsz színre borulhatsz le a Fővalóság előtt.

„Igaz valál. Emléked áldott. Haló porod szent nekünk életedért!”

Bán István.

Irodalom.

Mi a célunk?

— A Debreczeni Protestáns Irodalmi Kör felolvasó estélyét megnyitó elnöki beszéd. —

Mélyen tisztelt Hallgatóság!

Immár majdnem teljes harmadfél esztendő óta bénítja a háború az európai műveit keresztyén nemzetek erejét, s még ma sem tudná határozottan megmondani egy natanus sem, hogy emek a borzadalmos világörületnek mikor lesz vége. Nemesak az állami, társadalmi polgári jellegű gyűléseken, hanem még az eszményibb vonatkozású egyházi, művelődési, irodalmi összejöveteleken sem lehetünk mentesek a szünet nélkül dúló ellenségeskedések rémes hatása folytán agyunkban feltorlódo és viharzó gondolatok nyugtalanításától, sőt önkéntelenül és észrevétlenül is kitör keblünkben a felháborodás érzete s ajkainkkal akaratlanul is kárhóztatásokat szórunk mindazokra, akik ezt az ádáz világválságot előidézték, avagy, ha és amennyiben módjukban volna, meg nem szüntetik.

Fájdalmasan tapasztaljuk, mily rémítő és pusztító gyűlölködéseket és iszonyatosságokat vet felszínre a fékevesztett irigység, meg a telhetetlen önzés és a botor uralomvágy, amint rakoncátlanul és szilaj vadsággal száguld keresztül szárazon, vízen, völgyön, hegyen, a levegőben és a föld alatt, miként valami dühöngő, őrzöngő sátán.

És e döbbenő zavarodás, rettentő kavarodás és hóbort közepett azt az aggasztó, sőt szinte kétségbeejtő jelenséget is kell észlelnünk, hogy a humanizmus és a morál elvei mintha az árnyékvilágba tűntek volna el, s az evangéliom és keresztyénség igazságai mintha pelengérezve, megszegyenülten, csödbe kerültek volna.

Hajh! hogy is nem szült e zordon kor böles, igazságos, bátor, ihletett profétákat, akiknek szava harsonaként el tudott volna hangzani az ellenünk és hű szövetségeseink ellen kegyetlenkedésekre uszított népek romlott elméjü és szívtelen hatalmasságaihoz, hogy azokat a jog, az igazság és az emberiség mivolta felől felvilágosította, kioktatta és kellő belátásra juttatta volna?! Hajh, hogy is nem támadtak e földrész színterén lángnyelvü és elszánt apostolok, akik az evangéliom fénylő szövetekével bevilágítottak volna a sötétségben sinylődő népeknek és azok uralkodóinak szívébe-lelkébe, hogy nyilvánvalóvá lett volna ezeknek gonosz terve, szándéka és célja s idejekorán megtértek volna bűneikből, minekelőtte reánk zúditották eme gyászos időket, telve annyi búval, aggodalommal, vérözönnel, siralommal!

Na, ha az annyira magasztalt XX. század a művelt Európát imígyen meggyalázta s a legpallérozottabb keresztyén nemzetek fiainak kezeit ennyire bemocskolta vérrel, némely hűtlen fejedelem ajkát megmételtyezte hazugsággal, szívét megfertőztette gonosszággal, cselekedeteiket pedig romlással és átokkal: akkor, ugyan mit várhat az emberiség a jövődő korszakoktól?! És ha az evangéliom, a keresztyénség, a tudomány, a jog, az erkölcsiség, az eszményiség idáiglan kisikerített vívmányainak eredménye és dicsősége ez és ilyen és ennyi, amit és aminőt és amennyit ezek az úgynevezett történelmi nagy idők elénk tárnak: akkor..., akkor!...

Talán fölhagynánk-e minden reménnyel a jövőre nézve? Avagy talán hitetlenséggel és konoksággal büntalmaznók-e az Isten szent Lelkét, akitől erednek a világosság, bölcsesség, igazság és kegyelem adományai? Távol legyen! Sőt éppen annál rendületlenebbül kell hinnünk és engedelmeskednünk az evangéliomnak s annál buzgóságosabban kell haladnunk a szentségnek világa által megvilágosított pályán a tökéletesség célja felé.

Figyelmezzünk csak kissé a történelemre, mint az élet tanítómesterére. Nemde azt látjuk, hogy az első bűn óta szakadatlanul van gyűlölködés, öldöklés, erkölestelenség és mindenféle viszontagság ezen a világon, viszont azonban a kegyelem napja egy gondolatnyit sem halaványult el, és az Örökkévalónak áldást osztó karja soha egy szempillantásig sem rövidült meg, sőt ahol és amikor a bűn uralkodott a halálra: ott és akkor az Isten atyai kegyelme sokkal felettébb uralkodott és diadalmaskodott igazság által az örök életre a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ez a másíthatatlan kijelentés mint világtörténelmi tény azt igazolja, hogy a sötétség, gonosszág, gyűlölködés, halál daemonain végképpen és dicsőségesen győzedelmeskedik a világosság, az igazság, a szeretet és az élet Lelke akkora, amikor majd elérjük létünk

és hitünk és reménységünk végcélját az Isten országában.

*

Irodalmi körünk szintén a világosság, az igazság, a szeretet és az élet Lelkének szent szolgálatában és a hit végcélja elérésének munkálásában kíván buzgólkodni, szóval, tollal, művészet és tudomány útján, költészet és szónoklat révén, főképpen az evangéliom szellemében, a protestantismus örökigaz keresztyéni elveinek diadala érdekében, a magyarság szellemerkölcsi értékeinek gyarapítására, a közművelődés terjesztésére, az igazság megismerésére, a szabadság áldásainak egyetemesítésére és mindennek felett az Isten dicsőségére.

Szívbeli őszinte örömmel jelzem, hogy zászlóbontásunk óta, tehát alig tíz hónap alatt 17 alapító- és 631 rendes tagtárs jelentkezett az egyesült erővel kifejtendő szép munkánk támogatására s még sokan vannak, akiket remélhetőleg nem sokára Körünk szövétnekhordozói és bajnokai sorában fogunk tisztelni.

Szervezkedésünket és az ez év tavaszán nyitányképen bemutatott működési programunkat s tartalomdús felolvasó estélyeinket a társadalom általános rokonszenvvel és kitüntetett érdeklődéssel üdvözölte, mely körülmény buzdításul és biztosítékul szolgál a jövőre nézve, és azt is igazolja, hogy Körünk szép misszióra van hivatva és tevékenységére, hatására szüksége van a társadalomnak.

Amíg tehát nappal vagyon s ameddig az Isten országa és a magyar haza hívó, intő, buzdító szava hangzik hozzánk, s amíglen a Szentlélek ereje képesít, világossága vezérel és segedelme gyámolít, sőt győzedelemről is biztosít bennünket: fel, fel, feleim a szent munkára, hittel, reménységgel, szeretetben!

A kegyelem és békesség Istene árássa áldását Körünk tagjaira, munkánkra és buzgólkodásunkra, most és nemzedékről nemzedékre.

E hő kívánsággal és őszinte, szívélyes köszönetem kifejezésével az 1916—17. évi felolvasó estélyeink sorozatát megnyitottnak nyilvánítom.

Debreczen, 1916 november hó 19-én.

D. Erdős József.

A mi Körünk köréből.

Egyelőre alkalmasint legmegfelelőbb „a mi Körünk”-nek nevezni azt az egyházi és irodalmi egyesületet, amelynek a folyó 1916. évi január hó 20-án Debreczenben történt megalakulásáról Lapunk 5. számában hírt adtunk. Akkor a dr. Baltazár Dezső püspök, mint védnök indítása mellett szervezkedett egyesület így nevezte magát: „A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Debreczeni Köre”. És ezzel az

elnevezéssel mindenki meg volt elégedve. Lőn azonban, hogy a Kör alakuló közgyűléséről szóló jegyzőkönyvet tudomásul vétel, a tisztviselők névjegyzékét pedig nyilvántartás, továbbá az alapszabályokat megerősítés végett föl kellett terjeszteni a M. P. I. T. igazgató-választmányához ; ami február hó 5-én meg is történt. A M. P. I. T. választmánya pedig a jegyzőkönyvet tudomásul vette, sőt a Kör megalakulását meleg testvéri érzéssel fogadta és a tisztviselők iránt benső rokonszenvének adott kifejezést, de már a kör alapszabályokra nézve nem volt ily kedvező hangulatban. A bemutatott alapszabályokat ugyanis nem hagyhatta jóvá azért, mert — indokolása szerint — azok a M. P. I. T. alapszabályainak 31. §-ával ellenkeznek. E § szerint ugyanis *ügypíteli* szabályokat kellene készíteni ; továbbá a helyi Kör tagjai egyúttal a M. P. I. T. tagjai is volnának, akik mint ilyenek, külön tagsági díjat nem fizethetnének, hanem csakis adományokkal és hozzájárulással támogathatnák a helyi Kört. Ezenkívül a helyi Kört az elnök képviselné a M. P. I. T.-ban s legfeljebb, ha ő már választmányi tag, akkor volna kiküldhető helyette más valaki a választmányba képviselőnek. E pontok módosítása végett tehát a M. P. I. T. választmánya, folyó évi május hó 25-én tartott üléséből visszaszármaztatta az alapszabályokat a helyi Kör vezetőségéhez.

E kérdés tisztázása végett tartotta volna a Kör választmánya a folyó hó 11-én délutánra Debreczenbe egybehívott ülését. Itt azonban csakis heten jelenhettek meg a tagok közül, mindemellett az elnök, D. Erdős József, az előre szétküldött tárgysorozathoz képest körvonalozta álláspontját és előterjesztéséhez ezt a javaslatot fűzte : Tekintettel arra, hogy Körünk választmánya a folyó évi január hó 20-án tartott alakuló közgyűlés által megszövegezett kör alapszabályok elvi megállapításaihoz és céltudatos programjához ragaszkodik ; továbbá tekintettel arra, hogy mi Debreczent, minél önállóbb hatáskörű intézmény létesítése által a helyi és környékbeli protestáns magyarság irodalmi és művelődési gócpontjává tenni óhajtjuk, amely törekvésünket a M. P. I. T. választmányának átirata értelmében a M. P. I. Társasággal való kapcsolat útján meg nem valósíthatnók : mondja ki a választmány, hogy a M. P. I. T. iránt táplált benső testvéri érzület és ügyközösségi tudat további ápolásának fenntartásával, a vele létesíteni szándékolt szervezeti viszonytól eltekint és Körünk jelenlegi tisztviselőit dr. Kun Béla és S. Szabó József választmányi tagokkal kiegészítve, megbízza, hogy önálló intézményül megszervezni óhajtott Körünk alapszabályait elkészíteni és a jövő 1917. év tavaszán egybehívandó kör közgyűlés elé terjeszteni szíveskedjenek. Ehez a javaslathoz hozzászóltak : dr. Kun Béla, Zoványi Jenő, D. Lencz Géza, dr. Körösi Kál-

mán, S. Szabó József, dr. Varga Zsigmond s végre is az lett a megállapodás, hogy az elnöki előterjesztést és a hozzá fűzött javaslatot a választmányi ülés érdemleges tárgyalás végett a legközelebb egybehívandó s remélhetőleg teljesebb számú választmányi ülés napirendjére tűzte ki. Amidőn ezt Referens ezúttal közzéteszi, reméli és óhajtja is, hogy a kérdés szélesebb körű érdeklődést kelt helyben és a vidéken egyaránt.

A Kör iránt megnyilatkozott rokonszenv és méltánylas fokmérőjéül tekinthető, hogy alig tíz hónap alatt tizenhét alapító- és 631 rendes tag jelentkezett, akik közül idáig mindössze 64-en nem fizették be a tagsági díjat. A Kör eddigi bevétele 1774 korona 57 fillér, kiadása 465 korona 74 fillér, pénztári maradvány 1308 korona 83 fillér. Ebből takarékbetétben van az Alföldi Takarékpénztárnál 1000 korona, a többi készpénz. A választmány a pénztár állapotáról szóló emez adatokat örvendetes tudomásul vette és dr. Petzkó Ernő pénztárnoknak buzgó fáradozásaiért jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet fejezett ki.

Alig kezdette meg működését a Kör a tavaszon tartott három tartalomdús felolvasó estélyével, amikor dr. Kun Béla és Zoványi Jenő tudós egyetemi tanáraink és Dóczy Imre középiskolai érdemdús, jubiláns felügyelőnk hódították meg a nagy számú és előkelő közönséget értékes előadásaikkal : immár a vidéken való hatáskifejtésre is felhívást nyert. A szatmári Lorántffy Zsuzsanna-egyesület ugyanis a folyó évi december hó 3-án estélyt rendez, amelyen Körünk részéről dr. Baltazár Dezső püspök, kör i védnök, D. Lencz Géza egyetemi tanár, kör i ügyvezető alelnök és dr. Tankó Béla egyetemi tanár, kör i tag fognak megjelenni. Védnökünk azon napon délelőtt prédikál és úrvacsorát oszt a fényes és buzgó szatmári egyházban, kör i alelnökünk pedig a délutáni estélyt nyitja meg alkalmi beszéddel, míg dr. Tankó Béla az ő értékes és lebilincselő előadásával működik közre.

D. Lencz Géza buzgólkodására körvonalozva van a téli és tavaszi felolvasó estélyek programja is. Eszerint az első estély e folyó november hó 19-én délután volt a kollégiumi díszteremben, illusztris és nagyszámú hallgatóság jelenlétében. Ott voltak : dr. Baltazár Dezső püspök, Domahidy Elemér főispán nejével, Okolicsányi Károly tábornok, Márk Endre polgármester, továbbá az egyetemi és középiskolai tanárok, lelkészek, tanítók, presbiterek közül többen, főképpen pedig díszes és megértő művelt nők nagy számmal, úgy, hogy a díszterem ily célra ismét elégtelen térnek bizonyult. A kollégiumi kántus gyönyörűen adta elő Haydn : A teremtés című oratoriumából a Chorál részletet, azután D. Erdős József kör i elnök megnyitotta az estélyt azzal az alkalmi beszéddel, melyet Lapunk jelen számában közlünk. Err

D. Daxer György, pozsonyi ágostai hitvallású evangélikus theológiai akadémiai tanár, mint vendég, elemző, oktató és eszméltető felolvasást tartott: A feltámadásról. E tartalmas értekezést alkalmunk lesz olvasni a Debreczeni Lelkeszi Tár mellékleteként annak idején és során megjelenendő külön kiadványban és így kivonatos ismertetés helyett csakis utalunk rá. Még Fábry Irma zongoraművésznő ragadta el a közönséget Beethoven 32 variációja bájos, remek, magasztos előadásával, mire a kollégiumi kántus záró éneklése után felemelő érzéssel és ünnepies hangulatban oszlott szét a hallgatóság.

Ezt cselekedte idáig *a mi Körünk*. Jó reménységgel, bizodalommal tekintünk a jövője elé. Bátran, előre a cél felé!

Referens.

Halottaink

Csűrös Ilonka, dr. Csűrös Ferenc városi tanácsnok, volt főgimnáziumi tanár tizenegy éves kedves kis leánykája nyolc napi kínos szenvedés után jobb hazába költözött. Folyó hó 22-én délután volt az ártatlan gyermek temetése, a szomorú, szivettépő, lelket megrázó gyásztisztességtétel. A mindenható Isten kegyelme és jósága adjon erőt a szerető szülőknek a vigasztalódásra. Mélységes gyászukban részvétellel osztozunk.

Különfélék

I. Ferencz József.

Amikor gyermek-ifjan trónralépett: nevelésének és környezetének szemüvegén át egy „rebellis” magyar nemzetet látott maga előtt.

S úgy mondták neki, hogy a legrebellisebbek ebben is mi, kálvinisták vagyunk.

Tradíciós dynastikus érdeket vélt védeni, mikor nem gátolta azoknak szándékát s cselekvéseit, akik az ő nevének felhasználásával, végleg le akartak törni, járomba fogni bennünket.

És megkezdődött a nagy páros viaskodás, mely meg-megújult. Góliát és Dávid párbajához hasonlított, de sokszoros összecsapással.

Az utolsó mérkőzésnél Bach személyében gyűlt össze a góliati erő. A császári nagy koncentrált imperium egész katonai ereje, szövetségben a birodalom katolikus sok, nálunknál húszszorta több millióival állt Bach a filiszteusvezér mögött.

Az utolsó, drámai jelenet, az 1860-iki tavaszi debreczeni superintendenciális gyűlés volt. Bach debreczeni megbízottja felség nevére hivatkozott s kardjára ütött. Az egyszerű, szelid református lelkipásztor pedig a bibliára tette kezét és a seregek Urának-Istenének nevében megnyitotta a gyűlést.

Ekkor, mint Ábrahám áldozata előtt az úr-

angyala: az uralkodó, — aki már önálló ítéletű férfivá érett — megfogta túlbuzgó hívének kezét, — hüvelyébe parancsolta kardját.

Önéretünkben, martýriumra is kész szilárd-ságunkban ismerte meg jellemünket s az előtte is szent bibliában forrását. És talán már ekkor megszeretett bennünket.

Hiszen ime, nem sok idő múlva épen azt a férfiút választotta fősáfárául, aki az egykori rebellis gyűlésen a szelid szavú superintendens mellett a kemény nyakú törhetetlenek szellemi vezére volt.

S évtizedeken át hallgatói rá s általa évtizedeken át mozdította elő egyházunk tehertől roskadozó épületének fokozatos állami alátámogatását.

Ami e nagy kibékülés után történt az már, csak következetes tovább haladás a helyesnek felismert úton a teljes liberalismus és vallásegénylőség megvalósítása felé.

Saját vallási, sőt felekezeti buzgóságán erőt vett. A legnagyobb hős volt, mert önmagát győzte le. S ha féket tett olykor a haladás szekere kerekére, csak a jó békesség érdekében tette.

Megért egy második egyházpolitikai krízist is. A teljes vallásszabadságról a zsidófelekezet egyenjogúsításáról, a felekezet-nélküliség megengedéséről folyt a küzdelem. S az udvar pártja katonaság, katolikus főpapság és katolikus nép mind egy táborban voltak ismét a híres főrendi gyűlésen.

Ám vezérük már nem hivatkozhatott az uralkodó nevére s Dávid is megnőtt már! Ferencz József maga higgadtan birói széket ült. S igazat adott a nemzet haladóbb felének. De később lecsillapította a kesergő békétlenkedőket is.

S ment tovább ismét minden a jogfolytonosság útján egészen a mohamedánizmus befogadásáig.

Egyházpolitikája megőrizte a történelmi szellemet, de felkarolta az összes újabb felekezeteket is. Megbékítette a nemzetiségeket s kielégítette a magyarság zömét.

Egyházpolitikai tanácsadói, nemzetünk nagyjai voltak Deák Ferenc, Eötvös József, Tisza Kálmán, Trefort Ágost, Csáky Albin, Szilágyi Dezső, Bánffy Dezső... hogy az élőkről még ne beszéljünk.

Zseniális volt a legmegfelelőbb emberek kiválasztásában.

S ime a királyi környezet folytonos alakulása mellett is érvényesülő következetesség mutatta, hogy ez a félszázados magyarországi egyházpolitika, melyben a mi egyházunk is annyit erősödhetett, összefoglalóan joggal nevezhető a Ferencz József személyes egyházpolitikájának.

Ha vannak radikálisabb ábrándok szerelmesei: azok is érzik, hogy az eddigiekért hálával áldanunk kell bölcs uralkodónk jóságossága magasztos emlékezetét.

G. Gy.

Az O. R. L. E. választmányának a reformátusok székháza zsinati termébe összehívott gyűlését ugyanott, nov. 14-edikén délelőtt 10 órakor, dr. *Baltazár Dezső* elnök-lelelemelő imádsága nyitotta meg. Dr. *Szabó Aladár* prófétai ihletettségu bibliamagyarázata után (Máté 5, 6. fölött) elnökünk nemes veretű bevezetőjét hallgattuk feszült figyelemmel, élveztük osztatlan gyönyörűséggel s tettünk vallást vele együtt a keresztyén hit sarkalatos igazságáról: testünk föltámadásának bizonyosságáról. *Raffay Sándor*, a M. E. L. E. elnöke, testvéri együttérzés meleg szavaival köszöntötte választmányunkat; *Ignác László* kovásznai lelkész, orhai esperes pedig a menekülésre kényszerített erdélyi lelkészek nevében mondott hálás köszönetet az elnöki megnyitóból feléjük áradó édesapai vigasztalásért. A jelenlevők igazolása következett s aztán dr. *Ferenczy Gyula* titkári jelentésével megkezdődött a hosszú tárgysorozat földolgozása. Rövid déli szünet után este 9 órakor végeztük el a mindenkor magas színvonalú megbeszéléseket. Másnap, nov. 15-ödikén délben a pénzügy- és kultuszminiszter uraknál tisztelgett a még jelenlevő választmányi tagoknak a M. E. L. E. küldötteivel egyesült kicsiny serege. Amott dr. *Baltazár*, emitt *Raffay* volt a lelkészek családi pótlékára irányuló kérelem ékesszavú tolmácsa. Mindkét hatalmasság jogosnak jelezte szerény óhajtasunkat s az volt az impresszióknk, hogy nem minden reménység nélkül várhatjuk a két államférfiú családunk jövő sorsát oly közlelől érintő eszmecseréjének kívánt eredményét.

Első érettségi vizsgálata lesz a helybeli erősen izmosodó és fejlődő református leánygimnáziumnak, melynek a vallás- és közoktatásügyi kormány a közel napokban adta meg az 1916—17-ik tanévre a nyilvánossági jogot és az érettségi vizsgálat tartásának jogát. Jelen voltunk e nagyrahitott intézet keletkezésénél s a legnagyobb érdeklődéssel és figyelemmel, örömmel és szeretettel értesülünk életrealóságának minden egyes megnyilvánulásáról. Egyházkerületünk fáradhatatlan püspökének sikerült közéletünk három nemes s a tanügyi célokra mindenkor áldozni kész erkölcsi testületét: az egyházkerületet, a debreczeni református egyházat és Debreczen városát egyesíteni, alapját megvetni a református leánygimnáziumot. Ami azonban a béke utolsó éveiben nemesen szép eszme volt, az a háború vad vérzivatarai társadalmi életünk nélkülözhetetlen szükségletévé vált, ami akkor sokak előtt fölösleges luxusnak tünt talán fel, az ma még elgondolhatatlan hiányokat pótló életszükséglet, mert társadalmunk fokozottabb mértékben van és lesz ráutalva a használható női erökre. Éppen ezért erősen hisszük s remélve reméljük, hogy a leánygimnáziumot megalapozó három nemes testület nem fog megállani a kezdetnél, nem elégszik meg az alapokkal, hanem minden módon, akár még további áldozatok árán is azon lesznek, hogy a kis intézmény helyes irányban

fejlödjék, virágozzék, hogy kellő elhelyezés mellett lányaink nemcsak a szükséges szellemi oktatásban, hanem megfelelő testi gondozásban részesüljenek. Mert semmi áldozat sem sok a megalapozóktól, és semmi költség sem veszett kárba, ha arra képesítik az intézetet, hogy ez szellemileg igazán képzett, testileg valóban erős és munkabíró lányokat nevelhessen ennek az ezer bajtól agyongyötört magyar hazának. Hiszük, hogy ez így lesz!

Kántus ünnepély volt folyó hó 18-án Vajdai Nagy Lajos és felesége Dobozi Erzsébet emlékére. A történelmi reminiscenciákkal átszótt tartalmas megnyitó beszédet Dr. Kun Béla felügyelő tanár tartotta. Az előadott szép énekszámok közül id. Sz. Nagy Károly gyászéneke, Abt F. imája és Schubert F., Az ifjúság vágya ragadta meg leginkább a hallgatóságot. Az ünnepélyen Thamó Béla th. szavalt, Orosz Lajos th. felolvasott.

Ismerkedő the-délután tartott a Debreczeni Egyetemi Kör folyó hó 16-án. A kellemes délest műsorát Almássy Márton 4. th., az Egyetemi Kör elnöke nyitotta meg. A délutánon az egyetemi tanárok és családtagjaik szép számmal vettek részt.

Adományok. Czirók János csallóköz-aranyosi lelkész 4000 koronás alapítványt tett a pápai főiskola céljaira. — Idősb Makay János hajdúszoboszlói földbirtokos, presbiter kétezer koronás alapítványt tett a szoboszlói egyháznál a hadiárvak felnevelése, illetőleg egyházi és iskolai célokra. Az ilyen áldozatokban gyönyörködik az Úr.

A sárospataki főiskola szüretje november 8-án ért véget oly gazdag eredménnyel, mint még soha. A nagy termés jövedelméből letörlesztik a főiskola adóságainak jelentékeny részét.

Az új evangélikus püspök beiktatása. A Gyurátz Ferenc lemondásával megüresedett püspöki állást a dunántúli evangélikus egyházkerület gyülekezetei Kapi Béla szombathelyi lelkésszel, az ismert nevű íróval töltötte be. Az új püspök beiktatását december 6-án Sopronban fogják megtartani.

A Debreczeni Egyetemi Kör nyilvánosan folyó hó 19-én szerepelt először a kollégium dísztermében Erzsébet királyné emlékezetére rendezett ünnepélyvel. A kollégiumi kántus megkapó éneke után Almássy Márton th., köri elnök mondott fordulatokban gazdag megnyitót, majd Rugonfalvi Kiss István kiváló historikusunk, egyetemi professzor tartotta meg azt a hangulatos és mélyen járó emlékbeszédet, melyet mostani számunk Tárca rovatában közreadunk, ezután Garay Etta bölcsészethallgató szépen kidolgozott művészi szavalata következett, végül a kántus énekelt gyönyörűen. A nagyon jól sikerült ünnepély díszét emelte dr. Baltazár Dezső püspök úr, Márk Endre polgármester, az egyetemi tanárok és a társadalom több más előkelő tagjainak jelenléte.

A debreczeni egyház presbiteriuma folyó hó 18-án tartott ülésében kegyelettel emlékezett meg Pénzes Sándor gazdasági gondnok elhunytáról, megválasz-

totta az egyházmegyei tanítóképviseletet, kimondta, hogy a reformáció 400 éves jubileuma alkalmából Debreczenben egyháztörténelmi kiállítást rendez, foglalkozott a debreczeni egyetemen létesítendő sémi filológiai tanszék alapítványának kérdésével, aranykönyvben örökítette meg özv. Boros Mártonné szül. Pongor Juliánna kegyes alapító emlékét s Tatár József büdzentmihályi tanítót megválasztotta a megüresedett férfitanítói állásra.

A Csokonai Kör Csokonai születésnapján felolvasó ülést tartott, amelyen a városi dalegylet művészi számai mellett hallottuk Géresi Kálmán elnök tartalmdús korszerű megnyitóját, Oláh Gábor alapos Shakespeare-tanulmányát, Lévai József „A szalontai temető” című gyönyörű költeményét, melyet Széll Kálmán nyug. esperes méltó keretbe illesztve mutatott be, végül Rettégi Margit színésznő bájos előadásában néhány Lilla-dalt.

A pozsonyi egyetem ünnepélyes megnyitása Erzsébet napján, folyó hó 19-én volt; Ófelségét Albrecht főherceg képviselte.

Az orgonahangverseny, amelyről lapunk múlt számában említést tettünk, a nemzeti gyász miatt bizonytalan időre elmaradt.

A debreczeni prépost-kanonok kitüntetésé. Gróh Ferencet, a debreczeni római katolikusok lelkészét Debreczenben eltöltött tíz éves jubileuma alkalmából a pápa pápai praelatussá nevezte ki. Gróh Ferenc erre a nagy egyházi kitüntetésre jótékonykodásban gazdag tíz éves munkásságával teljesen rá-zolgált.

Egyházi temetésrendező-intézet. Az Egyházi Értesítő novemberi számában Pötpresbiter, hivatkozással a temetkezési egyesületekkel kapcsolatban előállott bajokra, ajánlja az egyházaknak, hogy szervezzék meg az egyházi temetésrendező intézetet házi kezelésben.

Az „Olajág” fejlesztése. A budapesti Lorántffy Zsuzsánna egyesület folyóiratának, az Olajágnak szépirodalmi folyóirattá kifejlesztése érdekében folyó hó 4-én „Irodalmi Estély”-t rendezett. A református nők számára szerkesztett szépirodalmi folyóirat eszméje oly szép, hogy nagyon megérdemli az anyagi áldozatot.

Igehirdető. Egyházi beszédek gyűjteménye. Kiadják Révész János ev. lelkész, Soltész Elemér református lelkész szerkesztők. Megjelenik havonként. Az Igehirdető 1916 decemberi számának tartalma: Duszik Lajos: A nép lát nagy világosságot. (Advent első vasárnapján.) Dr. Tóth Lajos: Adventi küzdelmek. Paulik János: Egyengessétek az Úrnak útját! (Adventi.) Kiss Albert: Aki eljövendő, eljő. (Adventi.) Kiss Samu: Az Úr közel. (Adventi.) Szücs József: A világ békessége. (Advent utolsó varánapiján.) Dr. Szeberényi Lajos Zs.: Világosság az éjszakában. (Karácsonyi.) Nánay Béla: Jézus békességet hozott. (Karácsonyi.) Beyer Fülöp: Megjelent az Isten kegyelme. (Karácsonyi.) Kis József: Az igazi világos-

ság. (Karácsonyi.) Dr. Tóth Lajos: Háborús esztendőnk alkonyán. Smid István: A szörnyűségek éve. (Ó-év esti.) A decemberi szám ára 1 korona 50 fillér. Megrendelhető a kiadóhivatalnál Nagybánya Hid-utca 19. sz.

Választás. A Sárkány Kálmán nagy- és kisguti lelkész elhalálásával megüresedett lelkészi állásra egyhangú meghívással Rámesdorfer György gáti segéd-lelkész választotta meg. A nevezett a kath. egyházból tért át hozzánk, különbözeti vizsgáját Debreczenben tette le. Előbb Nagyszöllösön működött, jelenleg pedig Gáton Sütő Áron e. m. főjegyző mellett teljesített szolgálatot, kiérdemelve mindenütt a gyülekezetek szeretetét. Itt említjük meg, hogy a beregi egyházmegyében jelenleg még három egyház van üresedésben és pedig Barabás, Barkaszó és Kisbégány.

Előfizetési felhívás. Immár második kiadásban terjed el rövid két éven belül Fosdick E. H. „A Mester jelleme” című könyvének magyar fordítása, ami legjobb bizonyossága ajánlható, elolvasásra érdemes voltának. Most ugyanezen a szerzőnek egy újabb, „Az imádság értelme” című hasonló jellegű, bibliai vezérfonalát készülnék kiadni. Jó szolgálatot fog tenni ez a könyv sokaknak, akik a háború tényei által ébresztett, vagy megerősített kételyekben keresnek maguknak támaszt, vagy akarnak másoknak segítséget nyújtani. A könyv december elején fog megjelenni. November 30-ig elő lehet fizetni rá fűzött példányonként 3 kor., kötött példányonként 4 kor. beküldésével. Ezen a határidőn túl csak jóval nagyobb bolti áron kapható. Előfizetések, illetve megrendelések az alábbi címre küldendők. Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség Budapest, VIII. Üllői-ut 16/b.

Tartalom. Meghalt a király. — Egyházkerület közgyűlés: Dr. Baltazár D., Egyházkerületi gyűlést megnyitó imádság. — Gróf Degenfeld József főgondnok elnöki megnyitó beszéde 1916 nov. 22-én: a) délelőtt; b) délután. — Dr. Baltazár Dezső püspök üdvözlő Gróf Degenfeld József főgondnokot 20 éves főgondnok működése alkalmából. — Tárca: Baja M., Őszi ének. — R. Kiss I., Az új lengyel királyság. — Egyház: Egyházkerületünk őszi közgyűlése. — Közélet: Emlékezés a „Tükörserepek” írójáról. — Irodalom: D. Erdős J., Mi a célunk? — A mi körünk. — Halottaink. — Különfélék. — Melléklet: Hivatalos Értesítő 48. szám.

BÉKÉS LAJOS

Debreczen, Piac-utca 46-ik szám.

Telefon 304. szám.

Kalap, fehérenemű, úri-divat és szabó üzlet.
Készít férfiruhákat, felöltöket a legjobb kivitelben, valamint teljes úri kelen-gyéket mérték után.

HIVATALOS ÉRTESITŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

8128—1916. szám.

A tiszántúli református egyházkerület Nagytiszteletű Lelkeszi Hivatalainak.

Súlyos csapást mért ránk az Úr akaratja a különben is erős próbáltatások között királyunk halálával. Nagy volt az Úr előtti alázatosságban, a békesség keresésében és az irántunk való jóságban. A gyász közvetlen lesújtó hatása alatt meg sem tudjuk még mérni a veszteséget. Azt, aki sok elnyomott igazságunkat vissza adta, azt, akinek karjának védelme alatt erősödhattünk, áldjuk, de gyászoljuk is nálalában. A gyászolás ünnepélyes kifejezésre juttatásának egyöntetűsége érdekében a Debreczenben tartózkodó esperesi karral együtt a következőket rendeljük:

1. Minden egyházi és iskolai épületre vonassék fel a gyászlobogó s ott maradjon a nagy király temetése utáni napig.
2. A temetés napjáig minden nap déli 12 órakor gyász-harangozás tartassék fél óra hosszat.
3. A temetés napján presbyteri gyűlés tartassék, amelyen az elhunyt fejedelemről történjék emlékezés.
4. A temetés napján és órájában templomi gyásztisztelet tartassék, melyet temetési harangozás vezet be s melyre a helyi polgári, katonai hatóságok és egyéb testületek meghívandók.
5. A temetés napján az iskolai tanítás szüneteljen.
6. A végtisztességtétel alkalma a november hó 26-iki vasárnapi istentiszteletkor templomi szószékből meghirdetendő.
7. Temetés után alkalmas időben az iskolákban emlékünnepegy tartandó jó királyunk felőli emlékezéssel. A jövőendő is Isten kezében van, akinek kegyelmébe ajánlom a gyülekezeteket.

Debreczen, 1916 november 22.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

8076—1916. szám.

Körlevél a kebelbeli nagytiszteletű Esperes és Lelkesz urakhoz.

A kormány az 1912. évi LXIII. t.-c.-ben nyert felhatalmazás alapján a haborúval járó további rendkívüli költségek fedezésére, hasonlóképen, mint a Német-birodalomban, ötödik hadikölcsönt fog kibocsájtani, mely hadikölcsön sikerének biztosítása érdekében ez alkalommal is közvetlenül fordul az ország közönségéhez. A pénzpiac helyzete a tervbe vett kibocsátásra kedvező, s az új kölcsön előnyös feltételei módot nyújtanak arra, hogy annak jegyzésében mindenki részt vehet. E döntő szempontoktól eltekintve, melyek a siker anyagi feltételeit biztosítják, a várt eredmény azonban csak úgy lesz elérhető, ha a lakosság hazafias áldozatkészsége, miként a múlt esetekben, úgy ez alkalommal is teljes mértékben fel lesz költve.

Az előző hadikölcsönök jegyzésénél tapasztalt fényes eredmények főként annak voltak tulajdoníthatók, hogy mindnyájunkat áthatott az a tudat, hogy elsőrendű hazafias kötelességet teljesítünk akkor, midőn minden nélkülözhető készpénzünket hadikölcsön alakjában a haza oltárára letesszük.

Tájékozas céljából van szerencsém megjegyezni, hogy ép úgy, mint az előző négy hadikölcsönnél, ismét 6%-os járadékkölcsön fog kibocsátásra kerülni és ép úgy, mint a IV. hadikölcsönnél, ezúttal is a zárolt darabok elhagyásával a kölcsön kötvényei csak szabad darabokban fognak kibocsátásra kerülni. A pénzügyminiszter úr 5½%-os törlesztéses kölcsönt is aláírásra kíván bocsátani, s azt tervezi, hogy az 5½%-os törlesztéses kölcsönkötvények az 1922. évtől kezdve 20 megközelítőleg egyenlő évi részletben sorolás útján törlesztessenek s a kisorsolt kötvények minden 100 korona névérték után 105 koronával váltassanak be, ami által a kisorsolt kötvények tulajdonosai részére nemcsak a kötvényeknek névértékben való visszafizetése biztosítottatik, hanem még azonfelül a kötvénytulajdoncs 100 koronánként 5 korona nyereségben is részesül, ami állardósítani fogja a kötvények árfolyamát. A kisorsolás által a kötvénytulajdonosra háruló nyereség s az, hogy árfolyamvesztés lehetőségé jóformán ki lesz zárva, mindenestre elő fogja segíteni a törlesztéses kölcsönkötvények kedvező értékesítését.

A kibocsátásra kerülő mindkét kölesönre történő befizetésekre ezúttal — a kikötött felmondási idők érvényben tartása mellett — az 1914. évi augusztus hó 1-e előtt elhelyezett, egyébként a moratorium feloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betétek is teljes mérvben igénybe vehetők. Ezen szabály alól kivételt fognak képezni a román betörés által sújtott s a vonatkozó moratorium rendeletben felsorolt területeken székelő pénzügyintézeteknél elhelyezett ily betétek, amelyek tekintetében a pénzügyminiszter úr úgy szándékozik intézkedni, hogy egyáltalában nem vehetők a jegyzés céljaira igénybe.

Az Osztrák-Magyar bank és a m. kir. hadikölcsön-pénztár a most kibocsátásra kerülő kölesönöknél is a negyedik hadikölcsön kibocsátása alkalmával megadott kedvezményeket fognak a jegyzésben résztvevők részére nyújtani s ezáltal meg lesz a kölesönöké, hogy ezek jegyzéseiket minél előnyösebben bonyolíthassák le. A kiadandó aláírási felhívásban a pénzügyminiszter úr kilátásba fogja helyezni ezúttal is azt, hogy a kormány gondoskodni fog arról, hogy az Osztrák-Magyar bank és a m. kir. hadikölcsön-pénztár által 1917. évi december hó 31-ig nyújtandó kedvezmények ezen idő eltelté után a kibocsátandó kötvényekre vonatkozólag 1921. június 30-ig a jegybank, vagy valamely más, a kormány által kijelölendő intézet által nyújtassanak.

A pénzügyminiszter úr ezúttal is nagy súlyt kíván helyezni arra, hogy az ország lakosságának otthon tartogatott készpénzei a hadikölcsön jegyzé-

sekbe minél nagyobb mértékben bevonassanak s erre véleménye szerint annál is inkább van kilátás, mert az előző hadikölcsön jegyzések alkalmával szerzett tapasztalatok alapján a nagyközönség bizalma a hadikölcsönökkel szemben megerősödött, megszilárdult.

Felkérem azért az igen tisztelt esperesi s lelkészi kart, hogy a hadikölcsön jegyzésére megállapított időben eső vasárnapi és ünnepnapon istentiszteleteken úgy a szószékről, mint egyéb más alkalmas módon is buzdítsák híveiket a jegyzésben való minél tömegesebb és nagyobb arányú részvételre.

Atyafiságos szeretettel:

Debreczen, 1916 november 21-én

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat segéd-lelkészi állásra.

A gáti (Bereg) segédlelkészi állásra pályázatot hirdetek. Kötelessége: az összes lelkészi teendőkben való segédkezés, továbbá a háború tartamaig a népiskola IV—VI osztályában a főbb tantárgyak tanítása. Fizetése: a mosás és világitáson kívül teljes ellátás és havi előleges részletekben évi 700 (hétszáz) korona. Az állás 1917. január 1-én elfoglalandó. Jelentkezéseket folyó évi december 10-ig elfogad.

Gát, (posta helyben) 1916 november 20.

Sütő Áron,
református lelkész.

Hadikölcsön jegyzéseket

szívesen elfogad, a legelőnyösebb feltételeket nyújtja és minden felvilágosítást készséggel megad a

Magyar Általános Hitelbank

debreczeni fiókja, „Arany-Bika“-palota.

Már megjelent !!

Kájel István református lelkész

HÁBORUS ADVENTÜNK

ADVENTI IMÁK HÁROM HÉTRE.

Roppant hézagpótló és szükséglet képező szószéki útmutató az advent minden napjára.

Ára füzve K 1.50, kötve K 2.50

Kapható kiadónál

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdája és könyvkiadóhivatala

Debrecen, Ferenc József-ut 49. szám alatt.

UJDONSÁG!

Hol van megírva?

Segédkönyv ismertebb bibliai helyek megtalálásához. Bibliai egyezményes szövegtár. Többek közreműködésével

készítette: **Dohányos János.**

Ára: 3 korona 80 fillér.

A Mester jelleme!

Vezérfonal bibliai tanulmányozó körök és magánosok számára.

Írta: Fosdick E. H. Fordította: Ifj. Victor J. Második kiadás. — Ára 2 kor. 50 fillér.

Kaphatók:

Kókai Lajos könyvkereskedőnél

Budapest, IV., Kamermayer Károly-utca 3. sz.

Kérem az összeget postautalványon előre beküldeni, portó 30 fillér.

A református egyházkerületekkel szerződéses viszonyban levő



Fonciére Pesti Biztosító Intézet debreczeni főügynöksége

ajánlja a református lelkészek, tanítók, kántorok és más egyházi alkalmazottak részére most bevezetett új **NYUGD. JBIZTOSÍTÁSI** üzletágát.

Eme új biztosítás főbb előnyei:

1. A biztosított tőkét kifizetjük, ha a biztosított a kikötött tartamon belül bármikor meghal, még pedig **azonnal**, vagy elérés esetében a tartam lejártával.

2. Ha a biztosított fél a tartamon belül, de legkorábban a biztosítás megkötésétől számított egy év múlva teljesen munkaképtelenné válik; megszűnik a további díj fizetés és azonkívül a biztosított tőke 10⁰/o-át, mint rokkantsági járadékok élvezi a biztosítási tartam lejártáig, amikor aztán a tőkét is kifizetjük.

3. Ha a biztosított a lejáratkor nem veszi fel a tőkét, helyett élethossziglani járadékot élvezhet s ha neje öt túléli, az özvegy az elhalálozás napjától kezdve ugyancsak élethossziglani járadékot kap, mely az elhalt férj élvezett járadékának 50⁰/o-át teszi ki.

4. Ha a biztosított a tartamon belül meghal s az özvegy nem veszi fel a biztosított összeget, e helyett a 3. pontban jelzett járadékot élvezheti.

Ezen az alapon pl. egy 25 éves egyén 65 éves korára 10,000 korona tőke után évi 265 kor. 80 f. díjat fizetne, 1000 K rokkantsági-, 1270 K nyugdíj- és 635 K özvegy-járadékkal. Díjtételek járadékkal és rokkantsággal colbinált vegyes tőkebiztosítás után halálesetben azonnal, vagy elérésre 65 éves korban fizetendő 10,000 K tőke után:

Belépési kor	Fizetendő évi díj	Ha a fél a tartamon belül teljesen munkaképtelen, kap évi járadékot	Ha a fél 65 éves korában nem veszi fel a biztosított tőkét, kap élethossziglani évi járadékot	Az özvegy kap élethossziglani évjáradékot
25	265 K 80 f.	1000 K.	1270 K.	635 K.
30	317 K 30 f.	1000 K.	1280 K.	640 K.
35	398 K 80 f.	1000 K.	1270 K.	635 K.
40	510 K 90 f.	1000 K.	1260 K.	630 K.
45	671 K 70 f.	1000 K.	1230 K.	615 K.

Bővebb felvilágosítással és nyomtatvánnyal készséggel szolgál a debreczeni főügynökség vezetője:

CSABAI ARTUR.

Legkedveltebb Háborús Imádságos Könyv.

Rövid idő alatt 10-ik bővített kiadásban jelent meg
SZOLNOKY GERZSON

Háborús Idők Imádságos Könyve

hadbavonultak s azok családjai számára.

A gyönyörű költői szép nyelven, mélyeséges áhitattal, rendkívül körültekintő gondossággal megírt imádságos könyv messze, magasan kiemelkedik minden eddigelé megjelent ilyen irányú munkák felett és megnyugtatóan elégti ki minden irányban a kívánalmakat.

Tartalmaz:

A háború minden viszonyára alkalmas 14 hétköznapi és vasárnapi, 16 Hadbavonultak, 25 Hadbavonultakért mondandó imádságot, 9 hadbavonultak elhalt hozzátartozóiért és elesett hadbavonultakért mondandó imádságot, zsoltárok és dicséreteket.

Tisztelettel kérjük a nagytiszteletű lelkészi kart, hogy ezen kiváló és hézagpótló tankönyvre a hívek figyelmét felhívni kegyeskedjenek.

A most már kibővített 176 oldalra terjedő 12 1/2 x 8 cm. nagyságú, zsebbe tehető imádságos könyvnek bolti ára díszes vászonkötésben 1 korona 20 fillér, 10 drb vételnél 96 fillér, 25 drb vételnél 90 fillér, 50 drb vételnél 84 fillér, 100 drb vételnél 78 fillér, 500 drb vételnél 72 fillér, 1000 drb vételnél 66 fillér. Portóra, egyes példányok megrendelésénél, ha a pénz előre küldetik, 10 f küldendő. Megrendelhető:

HEGEDÜS és SANDOR
KÖNYVKIADÓHIVATALÁBAN, DEBRECZEN.

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék a hívek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, családi és ifjúsági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

Megyericsy Béla.

Előfizetési díja egy évre 4 kor. Az **Ébresztőnek** minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúhoz el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Főherceg Sándor-utca 28.

Pontos és legjobb

Órák

5 évi jótállás mellett!

Egyházi szentedények,

úrvacsorai kelyhek, osztó-tányérok és borkancsók, keresztelő-kannák és medencék, ékszerek, evő-

Arjegyzék
2000 rajza
ingyen és
bermentve!
Pontos ki-
szolgálás!
Jutányos
árak



készletek valódi 13 próbás ezüsthől és I. rendű alpaccaezüsthől, jubileumi disztárgyak részletfizetésre is!
Javításokra és vidéki megrendésekre különös gondot fordítok

Polgár Kálmán

műorás és ékszerész, a ref. egyházak szállítója
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 5., I. emelet

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya“ kötelékében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összforgalma 60.000,000 korona volt.

Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.